EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2017.11.23.
SWD(2017) 382 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLAT VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

A BIZOTTSÁG (EU) .../... RENDELETE

a villamosenergia-kiegyenlítő szabályozásra vonatkozó iránymutatás létrehozásáról

{C(2017) 7774 final} - {SWD(2017) 383 final}

Vezetői összefoglaló

Hatásvizsgálat a villamosenergia-kiegyenlítésre vonatkozó iránymutatás létrehozásáról szóló bizottsági rendeletről

A. A fellépés szükségessége

Miért van szükség fellépésre? Milyen problémát kell megoldani?

A kiegyenlítési mechanizmusok nem csupán a rendszer stabilitását biztosító technikai kérdések, hanem jelentős kereskedelmi, és ebből fakadóan a versennyel kapcsolatos vonatkozásaik is vannak. Amikor az átvitelirendszer-üzemeltetők a kereslet és a kínálat kiegyenlítése érdekében közbeavatkoznak, gyakran kell azzal szembesülniük, hogy kevés az egyensúlyt biztosító elérhető szolgáltató, ezért **a kiegyenlítési szolgáltatások területén nincs elegendő verseny**. A verseny hiánya a kiegyenlítőenergia-árak megállapításának módjából és a határokon átívelő átviteli kapacitás elégtelen használatából (pl. fragmentált nemzeti kiegyenlítő piacokból) ered. Még ma is jelentős különbségek vannak az európai kiegyenlítőenergia-árak között, és hiányoznak a hatékony szabályok, amelyek lehetővé teszik a határon átnyúló átviteli kapacitás kiegyenlítés céljára történő hatékony kihasználását. A kiegyenlítő energia aktiválására jelenleg használt módszerek nem aknázzák ki a hálózatokban rejlő lehetőségeket, és így az elérhető kapacitások kihasználatlanok maradnak. A jelenlegi kiegyenlítőenergia-árak nem minden esetben tükrözik a hiányt, és nem jutalmazzák a rugalmasságot.

Mi a kezdeményezés várható eredménye?

Az egyre növekvő mennyiségű megújuló energia, különösen a szélenergia, valamint a karbonszegény gazdaság megvalósítása érdekében bevezetett egyéb változások szükségessé teszik azt, hogy a villamosenergia-rendszer képes legyen integrálni a változékonyabb és jobban elosztott termelési forrásokat. A javasolt végrehajtási jogi aktus várhatóan a fogyasztók által fizetendő **lehető legalacsonyabb áron fogja fenntartani a villamosenergia-kínálat és -kereslet közötti egyensúlyt**, a belső villamosenergia-piac integrációjának kiteljesítése érdekében.

Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés?

A javasolt intézkedések az európai villamosenergia-átviteli hálózat elégtelen kihasználására nyújtanak megoldást a kiegyenlítő piacok koordinációjának, harmonizációjának és átláthatóságának javítása, **az elérhető, határokon átívelő átviteli kapacitás kiegyenlítési célokból történő kihasználásának maximalizálása** révén, javítva egyúttal a rendszer biztonságát és a villamosenergia-piacok integrációját a **verseny előmozdítása** érdekében. Ezenkívül a belső villamosenergia-piac integrációjának létrehozása érdekében a harmonizáció minimális szintje is megvalósul, a szabályok végrehajtása pedig az átvitelirendszer-üzemeltetőkre és a nemzeti szabályozó hatóságokra marad.

B. Megoldások

Milyen jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikai alternatívák merültek fel? Van-e előnyben részesített megoldás? Miért?

A kiegyenlítő piacok működése fejleszthető lenne a kiegyenlítési szolgáltatások területén jelentkező versenyhiány okainak megszüntetésével, nevezetesen az alábbiakkal:

- a kiegyenlítő energiára vonatkozó árazási módszer harmonizációja; és
- a határokon átívelő átviteli kapacitás felhasználása kiegyenlítőenergia cseréjére.

Ebből az alábbi szakpolitikai megoldások jöhetnek szóba:

- **Alaphelyzet: az Európai Unió nem tesz további lépéseket**
- **1. lehetőség: a kiegyenlítő energiára vonatkozó árazási módszer harmonizációja**
  - **1.A. lehetőség:** „pay-as-cleared” (egységáras) árazási módszer
  - **1.B. lehetőség:** „pay-as-bid” (ajánlatok szerinti) árazási módszer
- **2. lehetőség: a határokon átívelő átviteli kapacitás felhasználása kiegyenlítőenergia-csere céljára**
  - **2.A. lehetőség:** *kizárólag* határokon átívelő cserék
  - **2.B. lehetőség:** határokon átívelő *és* nemzeti cserék
  - **2.C. lehetőség (elvetve):** a regionálisan szabályozott jogalanyokat kötelezni arra, hogy ellássák a szupranacionális kiegyenlítőenergia-irányítók feladatait

Az értékelés rávilágított arra, hogy az 1.A. lehetőség a 2. pont alatti allehetőségek alkalmazásának előfeltétele, tehát az 1.A. lehetőség és a 2. pont alatti allehetőségek egymást kiegészítik. Bár várhatóan a 2.C. lehetőség lenne a legelőnyösebb, a harmadik energiaügyi csomag jelenleg nem ad jogalapot ennek támogatására, ezért ezzel a lehetőséggel a továbbiakban nem foglalkozunk.

Az értékelés alapján az **1.A. lehetőséggel kombinálva a 2.B. lehetőség** a legmegfelelőbb választás a javaslat célkitűzéseinek megvalósításához. Ez a választás a kiegyenlítő energiára vonatkozó, egységáras (határáralapú) árképzési módszert, a kiegyenlítési termékek szabványosítását és az európai szintű kiegyenlítési platformok létrehozását feltételezi az átvitelirendszer-üzemeltetők üzemi folyamatai összehangolásának megkönnyítése érdekében. Ez az összehangolás továbbra is az egy vagy több irányítási területből álló, de egy tagállamnál nagyobb területet nem lefedő, egyéni kiegyenlítési övezeteken belüli, helyi felelősségekre támaszkodik. A megközelítés így kompatibilis a jelenlegi üzembiztonsági elvekkel.

Ki melyik alternatívát támogatja?

A legtöbb érdekelt fél az egységáras árképzési módszer bevezetését, valamint a kiegyenlítő energia határokon átívelő *és* nemzeti cseréire vonatkozó kötelező erejű szabályozást részesíti előnyben. 2016 márciusában a firenzei fórum a megfelelően integrált és jól működő belső villamosenergia-piac tekintetében a kiegyenlítő piacok fontosságát hangsúlyozta, és arra ösztönözte a Bizottságot, hogy minél hamarabb hozza meg a villamosenergia-kiegyenlítésről szóló iránymutatásokat a tagállamok számára meghatározó rendeletet.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb lehetőségek) előnyei?

Az 1.A. lehetőséggel kombinált 2.B lehetőség **jelentős jóléti előnyökkel** járhat az európai villamosenergia-átviteli infrastruktúra hatékonyabb kihasználásán keresztül, és így még nagyobb likviditáshoz és jelentősebb versenyhez vezet. A javasolt intézkedések segítségével a termelési beruházások olyan helyekre juttathatók el, ahol a lehető leghatékonyabbak, valamint kevesebb olyan befektetésre lenne szükség, amelyek hálózatbővítésekre vagy a váltakozó teljesítményű energiaforrásokhoz szükséges tartalékkapacitásokra irányulnak.

A 2.B. lehetőség esetében az átvitelirendszer-üzemeltetők nemcsak a teljesítménymérlegeik kiegyenlítését végezhetik el, hanem a szabványos kiegyenlítési termékek cseréjét is. A szabványos kiegyenlítési termékek cseréje a források még hatékonyabb felhasználását eredményezi: a legdrágább elérhető egységeket a lefelé történő szabályozásra használják, míg a legolcsóbbakat a felfelé történő szabályozásra. A teljesítménymérleg-kiegyenlítés és a határokon átívelő kiegyenlítőenergia-csere együttes hatása az alaphelyzethez képest **évente körülbelül 479 millió EUR** megtakarítást eredményez. Csak a 2.C. lehetőség tudná majdnem mindezeket az előnyöket biztosítani, a 2.A. lehetőség nem.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb lehetőségek)?

Az 1.A lehetőséggel kiegészített 2.B. lehetőség teljes költsége két fő szemponttal kapcsolódik össze. A költségek egyik része a közös műszaki irányító, az elszámolási folyamat és a teljesítménymérleg-kiegyenlítés kialakításával kapcsolódik össze. A költségek második része az európai szintű kiegyenlítési platformok létrehozásával kapcsolatos, beleértve az elszámolási folyamatokra és algoritmusokra, tárhelyekre, fenntartásra és támogatásra vonatkozó rendelkezéseket. A 2.B. lehetőség költségei a fejlesztési költségek tekintetében **76,1–96,4 millió EUR**, az üzemeltetési költségek tekintetében pedig évi **1,8–4,6 millió EUR** között mozognak. Előfordulhat, hogy az érdekelt feleknek további költségeik lesznek az egyes kiegyenlítési eljárások módosításai miatt az új rendszerben, de megtakarításaik is lesznek, mivel Európa-szerte több harmonizált termék és szolgáltatás jelenik majd meg.

Hogyan érinti a fellépés a kis- és középvállalkozásokat és a versenyképességet?

A rendelet megkönnyíti a megújuló energiaforrások és a keresletoldali válaszok részvételét a kiegyenlítő piacokon.. Várhatóan megnő az uniós technológiai szolgáltatók, például a nagyrészt kkv-kból álló elektromos és elektrotechnikai ágazat versenyképessége.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

A rendelet célja az átvitelirendszer-üzemeltetők közötti együttműködés fejlesztése az átlátható és összehangolt szabályok létrehozása révén. Ez várhatóan csökkenti és egyszerűsíti a kiegyenlítő piacon való részvételt.

Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

Egyéb jelentős hatások nem várhatók.

Arányosság?

Az 1.A. lehetőséggel kombinált 2.B. lehetőség egyensúlyt teremt a kiegyenlítő piacok általános versenyképessége, hatékonysága és megbízhatósága fejlesztése között, valamint lehetővé teszi a karbonszegény villamosenergia-termelés felé való elmozdulást, és a nemzeti szintű végrehajtásnak teret engedve előmozdítja az európai szintű együttműködést.

D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?
A rendelet külön rendelkezéseket határoz meg a javasolt intézkedések sikerének nyomon követésére. E nyomon követés alapján és a villamosenergia-piacok további fejlődését, valamint az európai szintű kiegyenlítő platformok létrehozását figyelembe véve a Bizottság a jövőben dönthet úgy, hogy módosítja a javasolt rendeletet. A 714/2009/EK rendelet kifejezetten feljogosítja az érdekelt feleket arra, hogy módosításokat javasoljanak.